

POLYPTICI TEXTUS ALTER

Editus a Joanne Dominico MANSI, in Miscellaneis sacris Baluzii, edit. Luc., p. 560.

INCIPIT POLYPTICUM QUOD APPELLATUR PERPENDICULUM.

INCIPIT EPISTOLA.

Reverendo in me Fulano valde præsuli.

Fulanus cupiens me sic beatum exitum instat Felicissimi Opilionis Silvestri summi mortuis aliquibus, sed mihi nec emortuus vivus immo mihi vividus es mortuus sed vivus in me. Hujus laberinthi iter currentes, aut qua insistendo vitare voraginem edoce, aut quo salubres sublatis adtingere possint delicias. Quæ sentio in hoc cernes; sed sic ego quæ et tu comparantur. Contabres ut pollini. En quæ ego tu quæ feliciter redde. Amen.

Explicit epistola.

INCIPIT ARGUMENTUM.

Non chaos explicant sophistæ, bombinare rerum exequar assiduum orbi. Non ocia hoc calamo concussa pistico, nec osilla pinsabunt. Fessus jam hinc perpendiculum ponam. Cujus vocem non poterit compescere aciare, nec Attica Rema inrumine E. A. J. P.

Explicit Argumentum.

INCIPIT POLYPTICUM QUOD APPELLATUR PERPENDICULUM.

Fragilis pompa hujus ævi languor est et quæritur, pestis, est et omnimodis ambitur. Quæ arridet in accessu, cum serpit delectat, in cujus adolescentia est ingens labor, cum intumescit prosternit, et cum recesserit blasphematur, quia solet clientes suos reddere ignobiles, spernentes autem se reddere gloriosos.

Non hæc mirum quia cum hactenus extiterit ruina pene omnibus sese appetentibus, nec arrogantes deficiunt adhuc, nec acerbitas se elevandi moderatur.

Fallentes se quidem præstantiores veteribus, quos provida censura accusat segniores. Horum igitur fascis si enucleati gradatim inientur, dignum judico prænotandos quos rigentes serto exhibent remiditos. Num Chronici fraudant hoc qui præsertim summum væ, et ipsorum omne concrepant ohe? Haud perstrepunt agmen eorum, qui gradiendo perplexum collem induxerunt sequentes perrecta rubrica quamvis pingant inextricabilem tesseram, qui durante nec superstites vixere, nec miselli jocundantur. Sed nec autumo sincerum nunc privatim adnotare facies gestorum, nec eos quoniam pupilli musta ætate vident nunc etiam hæc clara et hauserant frequenter recitata a suis patribus, et restringunt certius inculcata. Nunc jam in promptu est censer e membra prælibatæ nequitie secundum quod cura perlambens

A repræsentaverit ipocondria stilo. Tale quod resolvimus discrimine trino scanditur fastigium, quidam adjiciunt assem aut cum præses nominatim signat quem claris nutibus vel cum eadem vox omnium calat. Vel cum eadem unum, aut cum parentis valido jure fas est perfrui throno. Improbis aut labor et cum vesana triumphis prælia conveniunt propere trucibus alteri insurgere quem jam cantaverat præciprophanis non conjurati manibus execrabiles favent. Quid? Exinanitur æmulus penitus, cujus beneficio ditantur primi velites nec poscunt intemerabile fœdus in quo herilis somnus capiat dulcedinem.

Sed juvat interim jocundius traducere remissum tempus et placito potiri adeptis ut ambo principes terreantur per adversas lites nec audeant potentes exipitare. Contra milites vel negare quidquam restat ut vigeant principes tantum miserabili nomine ut potius nec compotes sint immo privatæ rei compotes. Tum sedulo ruminant et secreta cura rependere sociis has strophas. Quapropter nec tædet clanculo frequentare sese divis ramis per cautos reveredarios qui nec nunciassent frivole piis solertes per quod milites prima instigentur indagine fulti. Externos etiam duces et conniventia rogant et xenii cumulant et propere macta deponunt. Cur pollicetur extimis fortuna potentum necdum extorta quam ii sequestres gestiunt prælibaro vel strictim, ut auxilia eorum ferveant edomare superbos secum, vel si desides torpeant tunc sævire per sua arma denegent subsulia oppressis nam ipsi sæviant. Specimen propterea restat doli quo affecti tribuni eliduntur in imo, cum horum milites captant blandas regias auras; et dictati muniatores redeunt inde ad propria onustis humeris nec ferent duces dominos ipsorum primos arbitros etiam in largiendo beneficia sese præponunt si sint arcta an larga.

Et sænerant immunes a proprio, et vehunt sibi fidos detrimendo alterius. Qui præferunt per quos sumunt, sed non a quibus. Si fors sparat hos, ipsi ministrabunt donec discant ab alterutro perlata in alterutrum, quæ melius silerent. Quos statuunt quidem explorare, et instruere se se. E quibus spargunt per singulas domos velut semina, unde sæpe metunt nugas, et sæpe præciscunt expedientia. Hinc milites diluunt primam fidem dominis, firmant servare secundam principibus, quæ jam deerit. Tunc notant se infamia, supplantant dominos, nec respuunt dene-

gare supremum. Sic illecti fœda cupidine, quando-
que sperant mœstis præstare levia si fors differt
quicquam periculi utcumque ingerit ex proprio et
communando prosternunt.

Igitur Principes addunt munire scabrosa et cuncta
radosa per exesum ut nil queat quis traducere sibi
ignotum. Et cui extant prævalida munimina aut pre-
munt obsidibus, aut nituntur eximere. In quorum
fide, si forie credas, committere tuum fundum, ut
fervent tibi, aut si cures imponere ullum titulum
tum metiri propriis hæredibus elogium quidquid
utile est cunctis sibi vindicant, neque ponunt disper-
gere saltem partem in his, quæ olim paraverant.
Quis struunt arces concilii, ut ne qua incursio sit,
quæ terreat ipsos, sed tranquille, valeant mihi red-
dere meditata cuilibet. In qua statuunt humatia et
componunt tristega. At postquam solide præfixerint
labentes plantas, tum diponunt digesta jurgia inter
animos procerum, et affirmant se esse socios utro-
rum adversantium, et plagiatores accusant æmulis
æmulos infidos, quod fungantur, ei quoque perversi
ut illis. Semotos arguunt tanto crimine, ne pandatur
iniqua pharetra, et ne mordeat quemquam indiffe-
renter fore ingratum. Accitos canunt perclues et
perdurant dissidium, contestando sacris ne simul
redeant cum ipsis ad pristinum, donec versentur in
imo et ipsi indices non sequestrantur nitentes.....
has versutas curas et susurret; valebit si hæc fue-
rint deserta infecta. Non lavant insontes, quos nec
censura fatigat. Tum Bronchus premitur horrore et
vox urgens fulcire edicta politis præstigiis exilii
evadit ad aulas stridentibus postibus et lividis pupil-
lis. Hic assertor veri notatur rabido stigmatem, ut
præda quantocius discerpenda. Quomodo cum ma-
strugati Pharti intentant Tragelaphos Scorpis et
præviis gradiens captaverit auras lethi, tum se duce
contorquens agmina pecudum fugat per aera, cui
imputat quisque arcitenens, quod non fuissent omnes
prostrati; quem etiam solum imprecans blasphem-
mat, et fatigat compescere. Sic qui valet cognoscere
fraudes ducum si protulerit in medium. At consonos
mandat cælare coruscis plastis et frequenter advocant
martisus et in tristis et emistibus, ut resolvant
sese condito dum sunt quibus et horridulis offatim
insuper student discludere de cruore.
aut quæ relinquunt quos pessundant. Ministrant his
provectum donec. Sed de aliorum jactura. Ex qui-
bus sunt etiam quidam, qui dum æmulant fortunam
aliorum sibi indeptam fatigant eos cassare his præ-
stigiis ostendant indices luctus, et depromunt quod
Principes, qui auxerant ipsos fixissent illis ærumnas
quos et produnt dignum excludere, et repulsant vindicare
hæc, et dissorunt validum. Illi dum nituntur
hoc perpetrare exquirunt modos potius, ut dictant
tales amphifari, qui si aspectent jam nactum unde
valeant elidere duces, tunc quærunt inde proventum.
Sin ponunt sese cautos quibus et exponunt socios
et resolvunt machinas. Et docent primum se voca-
tos in his ab aliis et mox refugiisse ad eos ut pro-

derent, et exposcunt attribui sibi fidei quæ posse-
dere rebelles, ut maneant dotes proditionis; spe-
ctant revellere quæ tunc cedunt, et prisca dum sub-
pediæ fuerint abrasæ dimersis procintis et dimersis
iis qui vigent solertia; tum et hi luunt detrimenta
et tristi successu efficiuntur extorres a commodis
nec vegetant ab ullo. Vicissim ejulant; nec deerit
titulus facinoris, quo instigetur ærumna, ut cæte-
ris quæ heu, proh dolor! rapaces ambrones pro-
palaverunt.

Tunc etiam nex atque ruina cæterorum objicitur
his, et duces qui fecerunt fœda per omnes accusant
hos fomenta scelerum. Pudet se, nec conantur tra-
ductos redigere. Sed hæc tantum ut possint inji-
cere odia, fama diducit quamdam acerbam avem,
quæ dum pipliat glicescens genitili calore et blan-
ditur remissa alis subvenit conjux imparis generis
non naturæ. Quo patrante ales præsensit se fœ-
tam insequitur, gaudens dissolvere dotata viscera
sponsi. Sic duces crassantur in exuviis, inhiant ut
surgant in alterutrum, ne vana libido impediatur ad
omne facinus quod appetit. Dum impacati custodes
trahunt diversa exosi inter se, nec bini sentiant
unum, nec singuli possunt resistere vittatim proce-
dunt quocumque tantum est expectare quæ actiat
urna.

Pudet quemquam vibrare ipsum spiritum per su-
peras auras, quæque manent ingrata cuique dum
tenetur auferenda felicior jam proditus, qui immu-
nis extasset. Hinc alii exules repudiant basia nec
verentur frustrari natos. Et alii quidem perstrin-
gunt lurida viscera paschemate. Et sunt inertes spe-
ctantes nodum pyramidis et speleon yconis vel la-
cunæ. Et restant quibus fraudatur aspectus tyran-
nis vel quos præcisum nomen parentis, videtur
servare impubes.

Aliis adimitur pars quæ experiens bajulat quatuor
sensus et revulsa compescit alium.

Nec sic odia premunt sopita, sed persequuntur
quidquid restat de germine, sed furibunda cupido
dum fruitur sontibus, ne quæ donat excipiendum ne-
fas effræna sævit in abruptum per ipsos probos. Et
postquam insignes diruti compendio frænant hiare
eorum derisores implicantur tædiis. Et qui quondam
abdicaerunt ipsos irrita fide tum quærunt seductas
dextras jam nullis prædiis vel facultatibus dotan-
das, quas jucundæ prius committerent prædictis
dominis si servassent prima fœdera. Et si origo
protulerit hos eugenes niortii continui pareant ne-
quitie. Post cogunt se ire naufragos abiis pedibus
et causantur dediticii, ut vel inviti suppleant quod
sponponderant fœnerati munerati. Arbitri qui deli-
gantur? quos nec juvat referre spectata, nec juvat
spectare inserta vetustis tomis. Intentant hæriles
nutus inductos et sic concinnant jura infecta numi-
smate, ut exequata lanx justitiæ neminem trutinat
facete. Nec omnibus indicetur diligant, indemnis
exiet ipse, et quamvis excuset quem exodiunt, vel
tenentem fortunam succumbet aut fractus vi aut

abactus insidiis. Nec censura durans in idem sæpe respondet una sententia, quæ nunc arguit, mox iterum inflat laudibus, et rursus proclamat eadem prophana insuper et deteriora.

Ast conditor arduæ arcis quin laureatus solio nixus elevatur opimo, et fœtatur eludere residuam cohortem rudibus syllogismis, jubilat si quos eximet summa dies dum intret caducarius et viduis, quæ superstant ab ipsis, non datur optio si sic maneant aut quibus præparent se bivitas ni redimant quorum inepta connubia aut mercantur ab immeritis aut erigunt egentes clientes regis, qui nec dubitant offuscare privignos nec excludere prodigas matres.

Et dux interdum sumet insignitas figuris in Lytostratam aulam turpibus usibus. Deinde cogit privatim degere cæteros productos indigenas et jaceat egenos advenas electis aurilibus quia dapsyles sperat eos sibi. Et si vel cives tantum buccos sequestrante sacra mammona; ut potius celebrent obsequia, et pareant jussis per omne. Nec jactent: hæc magnalia fudit nobis genuina prosapia. Quia attoniti plaudunt sed ignari quid rutillet per trabeam, nec docuit prætexta. Obsius fallit hos et licorem quem cauma expulit antro, solent præferre lapillis indicis et caucasi. Et dum tollunt ciliartica insignia, nec noscunt secunde coaptare. Cumque plebs consulit hos frendentes premunt rudere barbaricas sequelas. Fastidiunt quid reboent leges, et frigore sui barritus perterritant subditos. Et primum gaudent traducere pompam ignotis successibus, ut vero cœperint inspicere mores fortanæ licet foris perendinent curas, sed vulnus inspiciatur sub pectore. Sic postquam se dedere quieti altis fulcribus tunc et suscipiunt stephadium sub dio et frequentant clypsidras lucubre et si fallant metiri. Animi fluctant his dum insuetæ rimantur, furtivæ nunc opes, nunc et ruinam expavent degra Principis, ut docuere præcedentes dum crederent tranquillam. Quod nec ducunt veniabile, nec ullus modus excusat præterire dum quæque servitus excutitur ab ipsis ut ab immeritis villicis, et neminem excusat inde auctoritas sedis suo respectu, nec doxa fugat contumeliam quos dignitas et eulogiæ priscorum cælatæ cathalogis retardant. Si origo dedit nævum parant obducere et emicare solum de suscepta dignitate. Hoc stimulant sese. Sed dum conscientia vexat animos degeneris propaginis quos arctius implicat terror revolvunt procacem dominum, et retractant prædecessores et consules et speculantur pervasa quæ subegerunt et metuunt exire unde poscunt se sodales... minaci perficitur. Dum jam diutina securitas incaute præparant lapsum, ut fingit didascala series. Nec excludant compacta dum ad unum cogant in glomere inductos milites, ut sit ne quis quærat obsistere ne exulet.

Tum una facie prorumpunt incusare decem cui indulgent, et castam fidem servant si licet recedere. Quem enim si forte opponat lentiginem populo, vel si immurmuret vincilibus compellent compensare

A suum silere, vel moleste obducunt luci et cogunt experire acerbum iter, et lustrare ignota sæcula. Hinc effluunt animis dum compotes caducarii eveniunt prostrati regis. Unde sæpe colunt caltuidias ostendendo superba, et conducunt se alogiis libare nibaria carcæsia et tribuunt calbas ad invicem et reddunt sabæa semicintia gravata coruscis bullis. Rursus ingeminant se vincire novella fide alternas sibimet mutuo dante prosapia nymphas, et vicissim excipiunt sibi pignora delubro... servanda clientela, et vel tali atrabone persistent compacta. Cæteri jurando per Dominum spirituum, et per urnas ejus fidissimorum testium celatas in polito opho. Igitur distinguunt inter se gentem et patriam, et evertunt inopes, et haud odiunt temerarii quælibet sacra.

B Fama est cum Autolops cœperit elidere comam hericinæ implicat se neci, et tandem et tandem prodere se propria voce. Sic evenit illis qui præsumunt violare sacra. Interea nec cessat punitio, quamvis credantur oblitterata, quæ dudum tulerant moleste, vel si non fuerint impetrata quæ jusserant, opportunitas vindicat in ipsis. Insuper tripliciter addunt perficere noxos pro quibus olim finxerant repellere lucem. Quibus præda est supellex, de qua rursus proclamat curiam, cum nemo sit qui mutiat de curia. Ops considerat longe neo prophetat in his partem secum quos stipant Neotherici buteones, quorum plaudente caterva, mucissonem audies velit si opipare cum ipsis obsoleta veritate proferre. O tempora quæ nullum celebrem protrahitis ad judicem et insistant rustici. Recolo Busticeta, sed non propense consules, quales istos qui sic prospiciunt cuncta librare secundis rebus, dum pertrahunt symphosias musica per urbem modulis inflata, et repercussa, et pulsata proruptis tidibus, inde sudpeditat canora vox. Istria dat saltus pincernæ invigilant perpetim simul confundere defæcata vina nectare, et ministrant cæliam, et siceram ut fugent parcos, et resolvant temulenta corpora; heu prodentium hinc nefas. Qui perstrepunt quoquo petulcis cachinnis, et mutuo instigant sese jaculando lascivas fabellas. Tunc illecebræ suggerunt stupra et incesta; et servi morigerando dominis pernoctant in his circumquaque bacchantes.

C Sed nec poterunt diu perfrui his sine zelo alicujus cum sint pares cæteris ordine, et tanta dignitate præpolleant; nam labor concordiam, dissidium insolentiam parat, et minores semotim accelerant unire se pariter injuria majorum, et causantur deberi sibi plura, quæ retinent et castigant exequanda. Hi superant agminibus, et fervet virtus toto robore. Illis viget maturior sensus, et excellunt opibus et firmantur sublimitate mœnium. Sed tamen considerant invalidum esse extinguere quod ebullit ni statuunt Principem sub quo, sed recusant se statuere. Tandem ineunt consilium proponere sibi stolidum, per quem perficiant quæ sunt commoda, qui nec præsumat illos quicquam inquirere vel recusare, quem etiam cogunt hæc textare per divina sacra incassum. Nam, cum-

que fuerit Prælatus, si hebes perstiterit nullum luctum deluet. Quin etiam juvenes potenter jam adjicient derogare priscis. Nec excipiunt dominum nisi segregetur ab illis. Qui facundi contra minantur rudibus infigere deteriora et exercent dominum et requiruntur promissa, ut surgant in adversos, et docent. Quid faciet? poterit ne utrasque vitare ruinas? sed nec ingenia suffragantur inepto. Restat ut effugiat osoros, et vacet privatus. Si vero primus propalaverit se ignavum arte in quo et protinus eluceat prudentia favente diademate: tum perterriti elanculo procurant sopire odia. Et rursus mussant reducere in unum, ut iterum queant retexere hæc rilem pestem hujusce pacto, quæ nec poterit delitescere duci jam clara sui cognitione. Quas nugas parat abolere una cum nugacibus, quem et ipsi adversus se gestiunt excludere ab aucto solio. Quos primum impediunt præcedentia, quæ informant ducem. At si arbitrentur hæc verenda, et opinentur dumtaxat semet deficere in ipsis, tunc quoque eminus dirigunt gazas conducere sibi heroes. Hinc tenent agenda solatia, quin etiam et parant inde promovere extimum atque robustum ducem, et submittere colla. Tum quidem . . . suffragia et primum per vicarios si non fuerit fas celebrare conventus. Quibus si hæc digesta paulisper differantur, deficient imperfecta. An interim cessabit sævire concussus furor præsentis Præsidis, et torpebit depascere fontes? Num insuper exinius aget hostire perpetitores subversis. Et si parent subvenire his quos sæpe salutando olim tentabant producere ut primum persenserit hoc sybilum labentis famæ, immo declinant et uferunt ad aures vigentis ducis quod ipsi ut pestis nimis fuerit exquisita ad ipsos a propriis militibus, quorum animis nullus potuit persuadere et charitate inficiunt relicta quæ metus deluerat, et talibus figmentis exspectant fœnora a latere ejus quamvis infidi proceres; dudum præmiserint his prærogativas quæ sunt mercati degenerando quibus sed pro viduis dux pauca porrigit et modestus arguit, si hæc maturius panderentur nobis vera aperte dum cæca latenter juvaret. Quorum et invalidos despectat artus cordaque rabida subsannat. Externi sunt etiam Principes, qui cum hauserint lamenta alterius militum perlatores illico deposcunt seductos firmare nequando redeant ad gratiam prisci ducis quibus et mox pari ratione confirmant subvenire. Ad quorum Regem tunc caute et citissime dirigunt legatos pandere quæ firmaverant milites, sed non quæ ipsi ut præstet lepida dona, et cassentur quæ jam sunt firmata, et sæviat in suos, quia nec valebunt sustinere requiem in ipsis. Quos etsi procuret cumulare, valebit concitare hostes ad exitium eorum, dum credantur solari. Tunc nectunt fœdera prolato talione si expediat. Sunt iterum, qui rogantur invadere alterius Principatus rugiunt et fremunt, et jactant rigida, et latenter accelerant incursare armis incintum ducem. Sed postquam subierint ultra ejus margines stipatum cernant cum,

A si jam radiante caterva subsistunt et frigescent animis, et suffugia captant: referre inde pedem. At licet conspiciant suum agmen extare. Si dux eminus procuret indicere illis tranquillos angelos gravatos xeniiis inclusi, disputant, et querelantur se seductos, et declamant consules qui ipsos conduxerant sibi perfidos, et innectunt fraudes, quos et deserunt et distinguunt lætho, et tunc pertentant incolumes reducere gressum, et perferre adepta privato solo.

B Rare est, sed est qui inductus aggregitur expugnare dicatum ducem nudo pectore, nec desistit, donec adeptus sit orcum vel palmam aut per cladem belli dividat cum altero et contenti partibus coeant in unum fœdus securus quis edomare sua. Quid proficient milites, qui hunc provocaverant? si in tali discrimine efflet supremum superstes expectet hos pœnæ, et si compos evaserit, tum et isdem compellat ad id nec ponit jam extare sibi intemrabile thronum hujusmodi quæ fuerant recolens, ni auctoritate priventur. Sunt quibus præsidet Princeps unius Provinciæ quos etsi summo tenus læserit turgescunt siquidem rumina yperifania, et protinus adeunt verendum trino diademate et incitant auferre quibus potitur impar dux. Sin explicent, poterint ne habere recursum ad propria? et quamvis perfecerint, ferent tandem competentia. Præminens conducet sibi in obsequium diversas acies nationum et diffusa verba quæ nesciant vivere parce, sed compilare quæque potiora, et in sacris addere matronas ut postribulo. Et ut persenserint depopulatam Patriam non traducitur statim, quia invalidum est diu continere phalanges in externis, nec convenit tanto duci remotum a sua legione degere quidem cum ipsis de quorum exili fide oppido veretur. Redit ad proprium solum quod gaudet revisere. Quem si forte proponant deducere qui eum solemne induxerant, eligant lugubre exilium jugi confusione manente ruinæ sin potius ignominiosæ linquuntur. Interea dux præsentis Patriæ inferior milibus vel exulat profunde, vel residens obtrusus mœnibus prævalide urbis ejulat. Sed eum noverit discessum hostis optatam diem convocat disclusos quos signaverat clara fides in aciem. Et instruit primipilos, et disponit conferre cuique debita fides læta, et sinistris acerba. Summe his qui accierant tyrannum per se addicitur muletatio et pœna et inde supplicium. Nec solum dux est exosor, sed et agmina quæ pertulerant contumelias infigunt odia; nec tantum, sed et pariter conantur egestare minores ipsorum, donec ætas gradatim demoliatur hoc totum in annis et si forte funus præcidat hos in istis superest, ut nec valeant gratulari labenti ævo nec futuro. Quapropter non deperit vitium.

C Rursus insurgent alii et rotantur iisdem.

D Sed quia sunt qui neque fuerant Cyrrati nec poterant pertingere vel laciniam carbasi præ fulgore sophiæ et quibus nihil est si duus deferantur ad urnam sandapila, ut liceat eis perferre indemnem do-

moictionem refertis manubiis ii stimulant memet sic lacessere erroneæ induleris Prete si tuleris confundere sigillata has seculi si fuerint exercita vel effusa quæ promissis floccipendenda tunc et natura sterilis linquatsua munerasi poteris fingere eundem statum summam et lixæ, quibus prospicere unum hæteris et aridæ et Cocyti quid derogas officiis Præsidum? an vales obfuscare suppetias, quas ipse summe potens legerat ut falciret labantem orbem. Non confiteris Malachim aut minime plaudis cui concentus virginum dat trophæum decem millium hostium? non potius assumis hoc quam hæcaton prophoneuma oculis gradibus revocaveras cursum nec refers procanum templi cohelectæ qui et detersit abominanda? et ut nunc subeant novum testamentum in ordine Helenæ filium strenuum strophicis armis qui removens pancratiarii Christicolis firmavit jura officii. **O** Dux Theodosi magnus tantis triumphis ne duceris ore hujus tu qui respuens hæreses fudisti barbara tela et destruens phana sancxisti deleri titulos ne restaret saltem hypogæum in quo lateret quoddam residuum ex sacro Dæmonis, sed cuncta militarent uno auctori. **O** inducte ne reputas æquivocum nepotem hujus extare sublimem, qui temperans prunas pruna, atque iterum pruinas pruna domavit libidinem et furorem dogmate et fidus charitati, nec extiterat segnis aut cadens tristitiæ et subindius triumphaverat supplicans æterno quam armis.

Quid proficit plebeia manus? nec ipsa subsistet singula exhausta ducibus, quod prima secula signat notamus facile et est hinc apponere curæ. Validi armis artibus excreverant primis seminibus Adæ et sæcunda proles paravit opimas turbas, crescens crebris successibus et raro exexu. Sed Præses instructus defuit erudire rudes cohortes, unde evitarent discrimen undantis limphæ. Ipse Abrahamicus populus plebs Dei est auctus triumphis dum supplex deguit substitiosis, quod quia exorbitatus contempsit, exulat procul a limine et extat inutilis strips (*sic*).

Cujus nec hoc solum est, sed cniq̄ue terrigenæ restat. Et quod notantur tantum homines quorum mentem quod præcipuum est fatemur esse cum Deo? Sunt etiam exiguæ volucres et providæ quæ vigent solertia et quibus ceditur ferre perenne cælibatum per auras, quæ colunt Stratilaten in se, et reddunt debita Stralitati. Quem et ceteræ monstrant sospitem si sint alacres. Pro cujus etiam funere si sit, rursus squalent. Sed si discedat a propriis cunctæ linquunt serias cum quo externas piget eas nec inquirere sedes. Nempe popellus proficit sub sedulo et Cato duce sine quo instructa regio exinanitur.

Desine nunc cæptos et utere nostris sensibus. Juvat memet nunc fabre suggillare eos pequatos (*sic*). **O** quos sat est distrahere effusæ vestris emicadiis. Quorsum l ut possitis fore vel symbolones magnatum. In quorum talione. Dumtaxat nugæ red-

duntur delenefici videtur pleumon dum angitur tucetis non durat exprimere solum panegyrica. Elluones sicut clave suspendat vos ab uno edulio, mox cantilando curatis procul insectari vel lentaculum et exterius libare tementum et inde gyrando parare ferculum, vel si hoc deficiat obolam insanea si præda sit remota abcessu vel si privetur auctoritate. Non differtur crapula utcumque, dum prægravidus aqualiculus repellat acerbum fascem.

Fraternitas quæ in vobis fatetur a vobis sola arvalis est quibus jam staret sarchiam ut ne ferendis; sed vergitur quod pectore vulnus consumens hæc in tenui liquore; non desinit hin fœtare atrum bilem. **O** prius caperent vos tantum subgrundaria quam nunc polynctos sarcophaga. Et si Pegaso optat vos protrahi in istis usque ad silicernias non spectat tum capulum sed jucunda ora, neque sublustrat vispillo-nes, nam licet validum esset vobis inficere faciem cæli manalibus non est inficere sensum viri quod bacchantes tristibus rictibus minamini cassare verum ducentes æmula ora ad Valgias et ad levem bau-batum? ut cacabant humida aritina. Cum hauserint ignem sic stitiant temulentia in ipsis stultis. Respuo quod nictent taciti quorum et frigultire contemno et garrire nauci pono. Non est mihi diobolaris lingua defluens quaque ad nœnias, sed si vestra syngrapha moveant injuriam meo stylo stat ut nostræ paginæ ducantur ad sennion.

Mea quam nec obelus signabit merebitur.... ne inhæreat nocuum sigim. Licet nunc etiam sedare rumores quos blaterando dedistis populisse si deinde pululent arphagantibus ullis futilibus tunc urbanum erit tueri in ipsis jamdulum promissa. Prætores nunc acies luscinatorum poterunt perspicere sudo ullum flosculum perpendiculi etsi sit? Sed erucæ more quærunt ammordere non quod sit sapor in ore, sed ut pessudent devorando quos ego horticola ostans repagulis curo excludere. Adeant miropolam delegant colliria et comant allucinaria, ut post secernant lucidum et opacum. Non ego passus lætargum præsumo pellere officia præsidum; sed castigo non temeranda. Quia quod jam retuli grave est inepte scandere summum conniti, et subigere captivam patriam et frustari alterum solio. Pormia et præda erit hoc, et si deneget quis, potius est ducere pellere primatum quam auferre. An levius a proprio non fert exulat qui limine tractus premitur in ipso ut baro quam qui rusticus alterius inibi condensare primos quos sibi struxerat absque cujus jure ne parum permordeat inde vel qui vadutus numellis et absteniis dum sint cuncta diruta cernit mulcere propriam matronam saviis, et sentiat nepotem vi corrumpere himenæum suæ familiæ, quin etiam et deludere proces earum seducta spe clientelæ.

Difficile est alicui invadere regnum si hæc arguat quem delectat pilemum quid hinc est oriendum? forte interea oppetet et decedet barathro; sed qui inhiat descriptos mœrores parare cæteris aut ignorat avernum, aut impavidus expectat. Quem ipse sator

omnium volvet in sententiam, ut ignobilis discedat ab hoc ævo et subeat supplicium futuri. Igitur quem Omnipotens vult ostentare dignum suis prognosticis vel quem una quærit promovere conventui omnium procerum, et quem juvat, ad id decorus patrius amor fas est ascendere vacantem thronum. Sed cum attestat, sed caveat quod populo ne dividiæ crescant, sed ejus ascensus removeat omne justitium et si sit. Qui tali sanctione evaserint ad regnum forsitan beando patriam poterunt obtinere felicem supremum diem, cæteri exuti luerunt pœnam tyrannidis, quam et tenendo protraxerunt ramenta Pandecten poterit reservare vobis hæc in gymnasio; cujus millenas facies et si placet resolvere non opponet obicem meis scriptis, sed ipse succurret testibus at ut stylus redeat ad ipsos quos opeligna cohors curastis prænotare in faciem ante proles Ysai perspiraverat mutare pedum in scipione, usque dum quæsitâ oratione videntis sit prolata virtute mystici crysmatis in vertice? Recolo Exechiam et Josiam a genitâ sanguine Regum prodiisse Reges favente populo. An non fuerat ejus genitor sopitus in sede regni, cujus genetrix Helena? qui dum ageret providentia voluit sibi condescere natum. Et Theodosius ortus est claris militibus Hispaniæ. Auxilio primi a barbaris qui reddidit tutum orbem; cujus quoque iudiciis primum intendere se lavari ad summa. Inquam. Cernens se in oromate indutum clamide imperii, et ferentem stegma impositum. Qua indagine potuit noscere eundem ante invisum sibi nullo indice cum quandoque conspiceret ejus vultum. Qui mox promotus ab Imperatore Gratiano efficitur consors, quod manebat ipsa visio urgentibus bellis, quæ is sedavit interea. Et inde decuit suum æquivocum nepotem æquipedantem meritis tranquille subsedere thronum patris et avi. Si in hac norma alicui regale solium hunc jam non tenebit culpa et si sedent si censeat semet sufficere ad nomen tantæ majestatis pro quo sed minime jubilet adhuc se manere securum. Solo auspicia licet existant digna, tamen non suppleant præbere felicem, sed quærentur incrementa. Unde libet mihi nunc ponere pasta dogmata λογω Κυβνου Saul levatus est de parva traduce ut tueretur Israel. Hinc Palæstinos trudit in principio sui regni et cæperat pergyrum exinanire cæteras perduelles nationes levibus triumphis. Quem ut Pleonexagia coegit inhiare vetitis mox ejus teretes lacerti torpendo cessarant a pugna. Cujus etiom terribola mens non præsumens spectare aciem hostis proprio telo impegit semet in etneas pœnas. Et Eudoxius princeps tulerat regem Manassen de redivivo sanguine; postquam enim Deus quindecim annos Ezechiam auxit ad vitam postea iste natus est Manasses. Cui succedens in throno censuit interim extinguere quæ genitor flagrare et quæ ipse prodit subcisiva issancivit supplicanda impugnans Theusebiam et reducens orgia Dæmonis et phana.

Licinius quippe donec tendit collega in agmine militum scitalis adusque obtinuit illicere mentes eorum ut urgerent cum favoribus inepte potiri cal-

culo imperii sub quo et concinant se impune silere. Quod illuserat sedulum Augustum ut et ipse fulciret quem etiam applicuit in sodem haud deflans jugare suam germanam obauxerat se tunc tantisper rudi toga spirans orthodoxis secunda et ruens demolatria. Tum anxerat Delphicos et pressit tegularia, et prorsus abjurabat acceptatores methanice artis, et instauraverat assecclas, et spiculatores quos prisci arcontes adlexerant sibi ut attaminarent cimilia cum ipsis idoneis. Anna non jam caluisset inchoata. Sed cujus præsentia ut fuerat auctorata per climata desipuit, quin appendit tunc recusare alme mulgata nuper cruentis antitethis. Jam si quis confiteretur Jesum primum destinabat eum sectoribus, et inde lanystis.

Et mox donavit omnes bacare Bromio et simul Chinthio, et complicitibus eorum cubo tenus. Præterea erexerat tunc romphæam contra Principem Constantinum, a quo est stipulatus in regno, et adtinxit etiam conglorium ejus cognationis. Sed illico ut hæc sunt ei traducta refragans ipsa exemit eum a numine quin et firmavit tersa jura. Digna quidem species vix pullulat, vel nequando genere. Neque extat etiam ab expectabili indifferenter provenit ad perfectum venit, sed subinde defluit nequam a præcipuo genere. Et inde est crimen ruere ad seeptra ut tonant prætaxata.

Sed nec sola æqua dicatio perficiet quemquam magnum, ni honestus prætendat quoque dignitatem imbutis moribus quoad valeat conscendere in æternum regnum. Et hæc filacteriæ debentur omnes redimiis Christi. Cuique servare modestum vitæ in propria mensura. Ambire extra ponat accidiam, et sit abrogans neque sit congerro cui sat sint beneficia, quæ juste liquerant ei antigenæ, et quæ impendit herilis liberalitas, cogente illibato famulatu, et quæ fundit exacta rusticatio de proprio jure, et quæ rite depromit injuncta ars.

Et si forte majores sedule delegant officia, suppleat non gestiendo hic pompam, sed perennem. Quæ si referant emolumentum, rependat pariter laudes et obsequia æterno. Et quamvis patiatur deliquium non expers deserat flagitare eundem nec blasphemare in egestate ignarus qua sententia sit tactus. Num nequeunt succedere inopinatæ vices? Nam si Cænodoxus inhiat e gratis auctionari præ se poterit hic elisus erinis, et retrudi crebo. En! Sed quid ego profusus patagine, instar emphatici præconis enitor explicare digestam linquentis sæculi, cujus morbos nec diserta glossa suffert conjicere? Sed deterius languit quondam dum Clinicus, et depressus cæno congeminans trenos tabebat jam defreta salute; cui etiam protoclectes superastabat demoliri virosis morsibus. Sed respiciens interim qui conlinierat ipsum vola subvenit adtrito, et excussit eum ab ore ejusdem. quem evitans etiam adentavit; et resolidans tunc solutum, et clumbem mundum firmavit stare. Cujus saluti pariter innotuit vitanda et utenda. Quod quia transgressus communicat noxiis, et recusat saluta-

ria, hinc recidivare toties conspicitur. Sed et ipse opifex medicus et auctor salutis ingratis ponit medellam, nunc instanter oremus, ne adhuc motus furoris jam persæpe impensis antidotis et pariter tensis lixopiritis retrahat manum vel premat chirurgiam, sed delegat unguenta a summis dinamidiis infundat et liniat quibus et repellat tabifica, ut cum venerit satio chirurgiæ dilata his modicum inveniat quod præsumat exurere vel secare ne dicata thalamo Christi defleat præsetemina, quæ lavit mystica inna-siterna. Nullus tam capax quibus esse peritus medicinæ ni intente scrutetur physicam rationem. Et ne quis intelligit figmenti, ut qui ipsum sinxerat. Quis ergo poterit tueri mundum salute? haud dicam Monarcham vel portionem in ipsa ni ipse figulus ejus primæ plastis? Et si fateatur explici quodve per humanam formulam tamen almus Spiritus manet in ea quæ ministrat inde, cui si pure famuletur in ævum ab illa devenient prospera quæque fiant. Sceleribus inde citus et fugiet si commulgaverit. Quæ deserta illico peribit tunc cum suis actibus ni eruderet se ab ipsis et consistat ut ante. Unde congruit, ut qui parat potiri nomine Augusti caveat hanc censuram, inlatum communi reto suscipiat; sic quoque vivat adeptus ne temeraverit ipsum. In quo agat se divis nutibus, et frustretur suum sint arbitri illustres, qui

A adhuc superant, et qui jam præcesserant hinc et diathecam ponat speculum, quod nec reluat callidus caupo fraudolentus tabernarius aquam vino miscens quod refertur etiam ad falsos doctores, qui vera falsis inficientes noxias solent propinare doctrinas; hi denique non secundum rei veritatem vel auctorum definitionem, sed propria ad inventionem sacras quærunct tractare scripturas ut potentius sibi gratiam et populi inde favorem concilient. Quapropter jugiter devotus imploret Dominum, et non adjiciat comperendinare. Debitum est etiam ut cunctus populus instet hoc supplere ne seducatur ab ipso, quoniam vim præcipui testamenti luctatur abolere, qui stolidus negligit flagitare pro ope sui patroni. Præsto sum indifferens, orate nunc, jam respondebo vobis in lingua Adæ ut fiat; et si mavultis auspicare me a summa majestate, ut deluat noxam de me placido lumine, quem et fingat sibi gratum, et acceptet fundendas preces, quas nec valeat impiare molestus inlex, nec mutilare linguam hiantis politam ea inspirante, quæ etiam nec sufferat alibi dilabi meum cor inquam facile, sed merear exaudiri a pio auctore pietatis. Quo auxilio fretus oriar tunc dependere supplices voces quas confirmet vester Hebraicus succentus una dictione, et extremis ejus oris apetur chronis.

ATTONIS TESTAMENTUM ⁽¹⁶⁸⁸⁾.

(Apud Mai, Scriptorum veterum Collectio nova, tom. VI, ex codice Vaticano.)

In nomine sanctæ et individue Trinitatis Patris et Filii et Spiritus sancti, cui sit gloria in sempiterna sæcula sæculorum, amen. Regnantibus domo Hugone et domno Hlotario piissimis regibus, regni domni Hugonis vigesimo, et domni Hlotarii decimo quinto, pontificante venerabile patre et domino domino Marino sanctissimo papa universalis Ecclesiæ Dei anno tertio, indictione 3, Idibus Maii, constituta synodo a venerabili patre domo Olderico archiepiscopo sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ in basilica gloriosissimi pontificis et confessoris sancti Ambrosii ante ejus sanctum corpus; astantibus domno Hugone legato misso dominorum qui supra regum, et venerabili patre domno Rogerio episcopo Perusino legato sanctissimi domini papæ. In ipsa synodo erat venerabilis pater dominus archiepiscopus sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ, et venerabiles episcopi Vercellensis Papiensis, Novariensis, Brixiensis, Laudensis, Bergomensis, Terdonensis, Cremonensis, Astensis, Curiensis, Taurinensis, Eporediensis, Augustensis, Albensis, Aquensis, Savonensis, Januensis, Albingau-

C nensis, Vigintimiliensis, Placentinus, Parmensis, Mutinensis, et quamplures alii episcopi, abbates, sacerdotes, et clerici, una cum Vidone comite et quamplures illustres regni proceres.

Completa liturgia, antequam dissolveretur synodus, surrexit dominus Atto sanctæ Vercellensis Ecclesiæ episcopus, qui petiit reverenter facultatem loquendi, qua ei largita, dominus archiepiscopus eum sedere fecit, quo facto dixit: Venerabiles Patres et illustres viri, cum dixisset Deus in sancto Evangelio ubi duo vel tres in nomine meo congregati sunt, ibi et ego in medio eorum sum; ideo dubitare non debemus, Deum in medio nostrorum esse. Quam ob rem cum sim in bona senectute constitutus, et Deus nos admonuisset dicens: Estote parati, quia nescitis diem neque horam quando Dominus veniet, propterea si vultis mihi complacere, vellem coram Deo et vobis bona mea ordinare ad salutem animæ meæ, parentumque meorum et omnium fidelium defunctorum, ut post mortem meam habeam qui pro anima mea Deum exorent, ut a peccatis solvatur.

(1688) Burontius in præfatione donationem Attonis Vercellarum canonicis factam recitat. Deinde breve testamentum Mediolani anno 948 scriptum profert quo bonorum suorum partem Mediolanensi clero

Atto legat; majoris vero testamenti in Mediolanensi synodo ante triennium editi, quod exhibemus, nullam Burontius mentionem facit. MAI.